

ZAKELIJKE BESCHRIJVING

Onteigening dijkversterking Neder-Betuwe (NeBe)

De versterking van het dijktraject Neder-Betuwe is gelegen in de gemeente Neder-Betuwe en voor een zeer beperkt deel in de gemeente Tiel.

Dit verzoek betreft de onteigening ten behoeve van de versterking van de dijk tussen Dodewaard (dijkpaal DD286+20m) en de Prins Bernhardsluis bij het Amsterdam-Rijnkanaal, ten oosten van Tiel (dijkpaal DT 199A+00m), alsmede in de deelgebieden 1 tot en met 6, met bijkomende werken, in de gemeente Neder-Betuwe aan de noordzijde van de Waal. De Prins Bernhardsluis zelf maakt geen deel uit van het plangebied en is in beheer bij Rijkswaterstaat.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Aanleiding, nut en noodzaak werk en urgentie onteigening	5
2.1. Aanleiding, nut en noodzaak.....	5
2.2. Planning en urgentie	6
2.3. Financiële haalbaarheid.....	7
2.4. Verzoeker om onteigening	7
2.5. Grondslag te maken werk	8
2.6. Eigendommenbeleid.....	8
3. Beschrijving/toelichting werken.....	10
3.1. Ontwerpuitsgangspunten.....	10
3.2. Beschrijving/toelichting werk.....	11
4. Werkterreinen	14
5. Geluidhinder en luchtkwaliteit.....	14
5.1. Geluidhinder	14
5.2. Luchtkwaliteit.....	16
6. Kabels en leidingen	16
7. Verkeersmaatregelen en ontsluiting percelen.....	17
8. Waterhuishoudkundige maatregelen	17
9. Compensatie/inpassing	18
10. Te verwijderen opstallen.....	19
11. Planologie.....	19
12. Gemeenten	20
13. Tenaamstelling onteigening.....	20
14. Overgangsrecht Invoeringswet Omgevingswet	20

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

1. Inleiding

De versterking van het dijktraject Neder-Betuwe (NeBe) is gelegen in de gemeente Neder-Betuwe en voor een klein deel in de gemeente Tiel en versterkt de dijk langs de noordzijde van de Waal. De versterking van het dijktraject loopt tussen dijkpaal DD286+20m in Dodewaard, daar waar de Waaldijk overgaat in de Waalbandijk en waar verderop het project Wolferen Sprok (WOS) is uitgevoerd, en dijkpaal DT199A+00m, ter hoogte van de Prins Bernhardsluizen bij het Amsterdam-Rijnkanaal. Voornoemde punten en dijkpalen zijn op de tekeningen aangeduid als "Start werk project DP DD286+20m" en "Einde werk project DP DT199A+00m".

Het dijktraject wordt over de gehele lengte van 20,2 kilometer versterkt, maar het onderhavige verzoek tot aanwijzing ter onteigening betreft uitsluitend de 6 deelgebieden van de dijk waarbinnen de gronden zijn gelegen die nog in eigendom moeten worden verworven. De benodigde onroerende zaken zijn allen gelegen in de gemeente Neder-Betuwe.

Plangebied dijktraject Neder-Betuwe

Het plangebied betreft het gebied met (directe) effecten. Het plangebied kan worden opgedeeld in een noordelijk en zuidelijk deel.

Het noordelijk deel grenst aan of overlapt met de kernen van IJzendoorn, Ochten en Dodewaard en de buurtschappen Den Akker, Ooij, Eldik en Hien (ook wel binnenwaarts of binnendijs gebied genoemd).

Het zuidelijk deel betreft de uiterwaarden van de Waal (ook wel buitenwaarts of buitendijs gebied genoemd).

Het zuidelijk deel bestaat voornamelijk uit graslanden die worden afgewisseld met enkele akkers, bossages, bomenrijen, moerasgebiedjes en oude riviertakken. Het noordelijk deel bestaat voornamelijk uit bebouwing, industriële bedrijfslocaties en percelen van agrariërs en fruit- en boomtelers. De dijk wordt gebruikt als doorgaande verkeersroute voor gemotoriseerd verkeer en als recreatieve route.

Het dijktraject Neder-Betuwe voldoet niet aan de wettelijke normen voor hoogwaterveiligheid: de dijk is, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen, op termijn, op delen te laag en niet stabiel genoeg of er is sprake van piping. De beheerder van deze waterkering, Waterschap Rivierenland (hierna: 'het waterschap'), staat daarom in het kader van het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) voor de opdracht om de dijk te versterken. De doelstelling van het project is derhalve het realiseren van een veilige en leefbare dijk die voldoet aan de wettelijke hoogwaterveiligheidsnormen en past binnen de randvoorwaarden van het HWBP. De opgave van het project is om een veilige dijk te realiseren die gedurende zijn levensduur, een periode van circa 50 jaar, zijn functie kan vervullen.

Het dijktraject Neder-Betuwe is in totaal 20,2 km lang en voldoet over de gehele lengte niet aan de wettelijke hoogwaterveiligheidseisen. Om voor ieder stukje van de dijk een passend ontwerp voor de dijkversterking te kunnen maken is de dijk opgedeeld in 10 dijkvakken. De dijkvakken zijn als volgt onderverdeeld:

- Dijkvak Wely (dijkpaal DD286-DD302);
- Dijkvak Dodewaard (dijkpaal DD302-DD331 en van dijkpaal DD331 tot en met DT057);
- Dijkvak Snor (dijkpaal DT057-DT074+50m);
- Dijkvak Eldik (dijkpaal DT074+50m-DT101);
- Dijkvak Ochten (dijkpaal DT101-DT121);
- Dijkvak Veerhaven (dijkpaal DT121-DT130);
- Dijkvak IJzendoorn (dijkpaal DT130-DT144);
- Dijkvak Echteld (dijkpaal DT144-DT173+50m);

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

- Dijkvak Ooij (dijkpaal DT173+50m-DT198);
- Dijkvak Kanaaldijk (DT198-DT199A).

De ter onteigening aan te wijzen gronden strekken zich niet uit over het volledige dijktraject, derhalve beperkt onderhavig onteigeningsverzoek zich uitsluitend tot de 6 na te noemen deelgebieden gelegen binnen de dijkvakken waarbinnen de gronden zich bevinden die nog in eigendom moeten worden verworven. Het betreft de volgende 6 deelgebieden:

Deel 1: DD286+20m tot en met DD289+40m gelegen in dijkvak Wely

Het eerste deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DD286+20m ter hoogte van Waalbandijk 131 in Dodewaard, dit is bij het Rijksmonument Vale Dries. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als "Begin werk onteigeningsplan deel 1 DP DD286+20m". Het einde van dit eerste deel is bij dijkpaal DD289+40m ter hoogte van de op-/afrit naar Waalbandijk 130 te Dodewaard. Dit punt is op de overzichtstekening aangeduid als "Einde werk onteigeningsplan deel 1 DP DD289+40m".

Deel 2: DD309+20m tot en met DD321+60m gelegen in dijkvak Dodewaard

Het tweede deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DD309+20m, ten zuidoosten van Groenestraat 4 te Dodewaard. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als "Begin werk onteigeningsplan deel 2 DP DD309+20m". Het einde van dit tweede deel is bij dijkpaal DD321+60m, ter hoogte van Waalbandijk 97 te Dodewaard. Dit punt is op de overzichtstekening aangeduid als "Einde werk onteigeningsplan deel 2 DP DD321+60m".

Deel 3: DT046+00m tot en met DT121+80m gelegen in de dijkvakken Dodewaard, Snor, Eldik, Ochten en Veerhaven

Het derde deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DT046+00m, ter hoogte van de Waalbandijk 66 te Dodewaard. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als "Begin werk onteigeningsplan deel 3 DP DT046+00m". Het einde van de dit derde deel is bij dijkpaal DT121+80m, ten zuiden van Waalbandijk 25 te Ochten. Dit punt is aangeduid als "Einde werk onteigeningsplan deel 3 DP DT121+80m".

Deel 4: DT140+90 tot en met DT144+70m gelegen in de dijkvakken IJzendoorn en Echteld

Het vierde deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DT140+90m ter hoogte van de voormalige basisschool Isandra aan de J.R. Zeemanstraat 10 te IJzendoorn. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als "Begin werk onteigeningsplan deel 4 DP DT140+90m". Het einde van dit vierde deel is bij dijkpaal DT144+70m ten zuiden van de P.C. Boogaerdstraat 1/ten zuidwesten van de Roskam 2 beiden te IJzendoorn. Dit punt is op de overzichtstekening aangeduid als "Einde werk onteigeningsplan deel 4 DP DT144+70m".

Deel 5: DT160+60m tot en met DT165+40m gelegen in dijkvak Echteld

Het vijfde deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DT160+60m ten noorden van de Heersweg te Echteld. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als “Begin werk onteigeningsplan deel 5 DP DT160+60m”. Het einde van dit vijfde deel is bij dijkpaal DT165+40m ten zuidwesten van Waalbandijk 4 te Echteld. Dit punt is op de overzichtstekening aangeduid als “Einde werk onteigeningsplan deel 5 DP DT165+40m”.

Deel 6: DT170+70m tot en met DT198+00m gelegen in de dijkvakken Echteld en Ooij

Het zesde deel van de dijk waarop onderhavig verzoek betrekking heeft, start bij dijkpaal DT170+70m ten westen van de Provincialeweg N323 te Echteld. Dit punt is op de bij dit verzoek behorende overzichtstekening aangeduid als “Begin werk onteigeningsplan deel 6 DP DT170+70m”. Het einde van dit zesde deel is bij dijkpaal DT198+00m ten zuidwesten van Den Akker 3 te Echteld. Dit punt is op de overzichtstekening aangeduid als “Einde werk onteigeningsplan deel 6 DP DT198+00m”.

2. Aanleiding, nut en noodzaak werk en urgentie onteigening

2.1. Aanleiding, nut en noodzaak

De primaire waterkeringen (Waalbandijk), die de Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden (dijkkring 43 Midden-Waal) beschermen tegen hoogwater, voldoen op een aantal locaties niet aan de wettelijke hoogwaterveiligheidsnorm. Het dijktraject Neder-Betuwe (NeBe), waarbinnen de ter onteigening aan te wijzen gronden zijn gelegen, is onderdeel van deze dijkkring. Voor dat dijktraject ligt de huidige norm (wettelijke ondergrens) op een overstromingskans van 1:10.000 per jaar. De Waalbandijk bij Neder-Betuwe voldoet daar niet aan.

Een dijk kan op meerdere manieren falen. In het ontwerp van het dijktraject Neder-Betuwe is de dijk gecontroleerd op een reeks van faalmechanismen. De belangrijkste faalmechanismen zijn:

- Hoogte: als de dijk niet hoog genoeg is, kan er water over de dijk lopen (overloop) of kunnen golven over de kruin heen slaan (golfoverslag). De bekleding van de dijk (landzijde) kan hierdoor schade oplopen.
- Piping: hierbij neemt het water dat onder de dijk stroomt (kwel) gronddeeltjes mee, wat kan leiden tot tunneltjes onder het grondlichaam van de dijk. Hierdoor wordt de dijk minder stabiel.
- Macrostabieleit binnen- en buitenwaarts: als de dijk onvoldoende sterk is, kunnen bij grote waterdruk grote delen van het grondlichaam van de dijk afschuiven (zowel aan de landzijde als aan de rivierzijde);

De dijk voldoet over de gehele lengte niet op het faalmechanisme piping, delen van het traject zijn afgekeurd op de faalmechanismen macrostabieleit (binnen- en buitendijks) en kruinhoogte. In de meeste gevallen is sprake van een combinatie van de genoemde faalmechanismen.

De dijk wordt met de huidige inzichten dusdanig versterkt dat geanticipeerd wordt op toekomstige ontwikkelingen, zoals klimaatverandering en bodemdaling. De opgave van het project is om een veilige dijk te realiseren die gedurende een periode van circa 50 jaar zijn functie kan vervullen. Daarvoor zijn diverse dijkversterkingsmaatregelen noodzakelijk, zoals versterking met grond (stabiliteitsbermen) (zowel binnen- als buitendijks), specifieke oplossingen waar de versterking met grond niet mogelijk is (o.a. stabiliteitsschermen), pipingmaatregelen en wegwerkzaamheden. Deze maatregelen zijn neergelegd in het projectplan Waterwet “Dijkversterking Neder-Betuwe”, hierna te noemen:

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

projectplan. Het Algemeen Bestuur van het waterschap heeft het projectplan op 24 februari 2023 vastgesteld.

Een aantal van de 29 zienswijzen is bij de provincie als coördinerende instantie echter na die datum naar voren gekomen. Dit heeft ertoe geleid dat het proces voor vaststelling van het projectplan en de Nota van Antwoord zienswijzen opnieuw heeft plaatsgevonden. Op 9 oktober 2023 is door het Algemeen Bestuur van het waterschap het projectplan opnieuw vastgesteld waarbij de later naar voren gekomen zienswijzen niet tot planaanpassingen hebben geleid.

Op 10 oktober 2023 is door het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, het projectplan goedgekeurd. De stukken hebben van 19 oktober tot en met 29 november 2023 ter inzage gelegen. De uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is nog niet geweest.

Na de realisatie van het project voldoet het dijktraject Neder-Betuwe aan de wettelijke normen voor hoogwaterveiligheid. Hiermee zijn de bewoners en waarden achter deze dijken voor lange tijd beschermd tegen hoogwater en overstroming vanuit de Waal.

Om deze dijkversterking en het projectplan te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat het waterschap de eigendom verkrijgt van de in (de verschillende deelgebieden van) het onteigeningsplan opgenomen onroerende zaken. De eigendom is noodzakelijk om nu, maar ook in de toekomst het vereiste veiligheidsniveau te kunnen garanderen. Daarover is het waterschap in gesprek met de eigenaren en andere rechthebbenden van onder meer de in dit onteigeningsplan opgenomen gronden. Helaas hebben de onderhandelingen er tot op heden niet toe geleid dat met alle rechthebbenden overeenstemming is bereikt. Om toch (tijdig) over de gronden te kunnen beschikken dienen deze in het uiterste geval onteigend te worden en is aanwijzing ter onteigening door de Kroon derhalve noodzakelijk.

Zoals in hoofdstuk 1 beschreven is, betreft dit dijkversterkingsproject de versterking van het dijktraject tussen Dodewaard (dijkpaal DD286+20m) en de Prins Bernhardsluis bij het Amsterdam-Rijnkanaal, ten oosten van Tiel (dijkpaal DT199A+00m). Deze punten en dijkpalen zijn op de overzichtstekening aangeduid als "Start werk project DP DD286+20m" en "Einde werk project DP DT199A+00m". De ter onteigening aan te wijzen gronden strekken zich niet uit over het gehele traject. Onderhavig verzoek betreft de onteigening van onroerende zaken gelegen in de hiervoor beschreven 6 deelgebieden van het dijktraject langs de noordzijde van de Waal, daar waar de Waaldijk overgaat in de Waalbandijk (dijkpaal DD286+20m) tot aan de Bernhardsluizen bij het Amsterdam-Rijnkanaal (dijkpaal DT 199A+00m), gelegen in de gemeente Neder-Betuwe. De ter onteigening aan te wijzen gronden zijn enkel gelegen in de gemeente Neder-Betuwe.

2.2. Planning en urgentie

Het dijktraject NeBe voldoet op dit moment nog niet aan de veiligheidsnorm en is binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aangemerkt als urgente dijkversterking in Nederland. Deze dijkversterking heeft dan ook een hoge prioriteit.

De voorbereidende werkzaamheden voor de versterking van het dijktraject NeBe zijn al gestart. In dat kader hebben verschillende onderzoeken plaatsgevonden, zoals de veiligheidsanalyse (2016), het (grond)wateronderzoek (maart 2020), Rapportage Natuurtoetsing (september 2022), Kader Ruimtelijke Kwaliteit en Conditionerende onderzoeken (RKC) Dijkverbetering Neder-Betuwe (NeBe) (2018), het archeologisch vooronderzoek (april 2022), het akoestisch onderzoek (september 2022), het onderzoek naar geluidshinder en luchtkwaliteit (maart 2020), Passende beoordeling in het kader van de stikstofdepositie (Ontwerp besluit Verlenen vergunning Wet natuurbescherming -

Ontheingingsstuk A: De zakelijke beschrijving.

gebiedsbescherming d.d. 23 juni 2023), het definitieve projectplan Waterwet en het definitieve MER-rapport (beiden 17 januari 2023).

In artikel 5.8 van de Waterwet is bepaald dat Gedeputeerde Staten in het kader van een projectprocedure een gecoördineerde voorbereiding bevorderen van de besluiten die nodig zijn ter uitvoering van een projectplan voor de verlegging of versterking van primaire waterkeringen. Na een grondige voorbereiding is het projectplan te samen met de overige besluiten (hoofdvergunningen) gecoördineerde in procedure gegaan. Het betreft de volgende hoofdvergunningen:

- Projectplan Dijkversterking Neder Betuwe van waterschap Rivierenland, inclusief milieueffectrapport
- Omgevingsvergunning voor de activiteiten bouwen, kappen, gebruik in strijd met het bestemmingsplan en monumenten van gemeente Neder-Betuwe;
- Vergunning op grond van de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) van provincie Gelderland;
- Ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming (beschermde soorten) van de provincie Gelderland.

Alle hoofdvergunningen zijn inmiddels verleend.

Door middel van een aanbestedingsprocedure is de aannemerscombinatie Dijkalliantie (Dura Vermeer, GMB en Ploegam) gecontracteerd om de dijkverbeteringsmaatregelen uit te voeren. Op 7 februari 2023 is Dijkalliantie Neder-Betuwe gestart met haar werkzaamheden. De voorbereidende fase is gericht op het opstellen van een uitvoeringsontwerp en de voorbereiding van de uitvoering. De (fysieke) uitvoering van de dijkversterking zal aan het einde van 2024 starten. De totale uitvoering zal naar verwachting bijna 5 jaar in beslag nemen. Afronding van de werkzaamheden is derhalve eind 2029 voorzien.

De precieze planning is echter uiteraard van verschillende omstandigheden afhankelijk, waaronder de beschikbaarheid van de voor de uitvoering benodigde gronden. De uitvoering van het werk kan uiteraard niet eerder worden afgerond dan nadat ook de onroerende zaken die in onderhavig ontheingingsplan zijn begrepen door het waterschap in eigendom zijn verworven. Het waterschap dient daarover dan ook zo spoedig mogelijk te beschikken. Na eigendomsverwerving zal zo spoedig mogelijk met de uitvoering van het werk op die gronden worden begonnen.

2.3. Financiële haalbaarheid

Het project is financieel uitvoerbaar. Een deel wordt gefinancierd vanuit het HWBP (90%) en het overige deel door het waterschap (10%). Het project is opgenomen in het subsidieprogramma van de subsidiënt: de Programmadirectie Hoogwaterbeschermingsprogramma namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. De subsidieaanvraag vindt gefaseerd plaats. Voor de planuitvoeringsfase is subsidie verkregen. De kosten voor de aankoop van de gronden worden voorgefinancierd door het waterschap. Deze kosten worden meegenomen in de in 2024 in te dienen subsidieaanvraag voor de realisatiefase. De reële verwachting is dat het project financieel uitvoerbaar is. De subsidieregeling in deze betreft: de subsidieregeling Hoogwaterbescherming.

2.4. Verzoeker om ontheinging

In artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet is vastgelegd, dat de wijziging van een waterstaatswerk geschiedt door of vanwege de beheerder overeenkomstig een daartoe door hem vast te stellen projectplan. Een waterstaatswerk is volgens het bepaalde in het eerste lid van artikel 1.1 van de Waterwet een oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk.

Ontheingingsstuk A: De zakelijke beschrijving.

De beheerder is het bevoegd bestuursorgaan van het overheidslichaam dat belast is met het beheer conform het bepaalde in het eerste lid van artikel 1.1 van de Waterwet.

Het waterschap is beheerder van het onderhavige te verbeteren waterstaatswerk (de waterkering) en heeft als beheerder ook het projectplan in de zin van artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet vastgesteld. De in het kader van de dijkversterking te verrichten werkzaamheden worden overeenkomstig en ter uitvoering van dit plan door of vanwege het waterschap uitgevoerd.

Het waterschap is derhalve de verzoeker om onteigening en daartoe ook de meest gerede partij.

2.5. Grondslag te maken werk

Ingevolge artikel 62, eerste lid, van de onteigeningswet (titel II) kan onteigening van onroerende zaken of rechten plaatsvinden voor de aanleg, het herstel, versterking of onderhoud van waterkeringen. Daaronder wordt op grond van artikel 62, tweede lid, sub a en b, mede begrepen onteigening voor de aanleg van de versterking van de in het eerste lid bedoelde werken en rechtstreeks daaruit voortvloeiende bijkomende voorzieningen ter uitvoering van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening.

Voorts kan ingevolge artikel 5.14, lid 1 van de Waterwet, onteigening krachtens titel II (artikel 62) van de onteigeningswet mede geschieden ter uitvoering van de in een projectplan opgenomen voorzieningen, als bedoeld in artikel 5.4, tweede of vijfde lid van die wet.

De grondslag voor het te maken werk is gelegen in het projectplan Waterwet “Dijkversterking Neder-Betuwe”. Daarvoor en voor de planologische inpassing van het werk wordt verwezen naar hetgeen daarover hierna onder 11 (‘Planologie’) is vermeld.

2.6. Eigendommenbeleid

Teneinde de uitvoering van het projectplan en daarmee de dijkversterking mogelijk te maken, is het noodzakelijk dat het waterschap de eigendom verkrijgt van de in het onteigeningsplan opgenomen onroerende zaken. De eigendom daarvan is noodzakelijk om nu, maar ook in de toekomst het vereiste veiligheidsniveau te kunnen garanderen. Het waterschap wil op deze gronden actief en gericht beheer en onderhoud kunnen uitvoeren zonder afhankelijk te zijn van de huidige en toekomstige rechthebbenden. Uitsluitend indien het waterschap eigenaar is van die gronden is de uniformiteit en continuïteit in geval van dijkverbeteringen, de stabiliteit en duurzaamheid van de waterkering, het tijdig en doelmatig optreden in geval van calamiteiten en een goede en efficiënte handhaving van de keur gewaarborgd. Als eigenaar is het waterschap niet afhankelijk van de medewerking van rechthebbenden en heeft het steeds onmiddellijk toegang tot het waterstaatswerk. Als eigenaar kan het waterschap meer invloed uitoefenen en sturen op het gebruik en onderhoud van het waterstaatswerk en daaraan strikte voorwaarden verbinden.

Het waterschap wil de ondergrond van het waterstaatswerk (inclusief de beheerstroken) in eigendom hebben. Het betreft gronden die blijvend nodig zijn voor de dijkversterking en die na het gereed komen daarvan belangrijk zijn voor het uitoefenen van een doelmatig beheer en onderhoud. Hierdoor kan het waterschap in haar rol als eigenaar over het algemeen snel, bestendig en tegen geringe kosten beschikken over gronden en werken die voor de taakuitoefening nodig zijn. Bovendien geeft het in eigendom hebben van het waterstaatswerk de beste garantie om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en gewenste ontwikkelingen op termijn mogelijk te maken. Het uitgangspunt is daarom om onroerende zaken in eigendom te hebben of te verkrijgen die een primaire functie vervullen voor de taken van het waterschap, dan wel een rechtstreekse functionele functie hebben. In overige gevallen is het beschikken over de (volle) eigendom niet vereist of gewenst en is borging via een beperkt

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

zakelijk recht of – bij het uitblijven van overeenstemming daarover – een gedoogplicht toereikend. Met name aan de binnenzijde van de dijk zijn er daarom mogelijkheden tot behoud van het eigendom, zoals bij de aanleg van binnenbermen.

Dit grondverwervingsbeleid is voor dit project uitgewerkt in het projectplan, gebaseerd op de “Nota Eigendommenbeleid 2019”, vastgesteld bij besluit van het algemeen bestuur van 27 september 2019. Voor de Hoogwaterbeschermingsprojecten (waar de dijkversterking NeBe onderdeel van uitmaakt) is het grondverwervingsbeleid nader uitgewerkt in de “Regeling Uitvoering Eigendommenbeleid 2019”, vastgesteld door het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap bij besluit van 6 augustus 2019 en de wijziging van de “Regeling uitvoering eigendommenbeleid 2019” vastgesteld door het college van dijkgraaf en heemraden van het waterschap van 10 mei 2022.

In de Regeling Uitvoering Eigendommenbeleid 2019 zijn de relevante uitgangspunten van het eigendommenbeleid nader uitgewerkt. Daarin is toegelicht welke gronden in eigendom verworven moeten worden (door middel van aankoop en in het uiterste geval onteigening) en in welke gevallen kan worden volstaan met het vestigen van een zakelijk recht (bijvoorbeeld een erfdienstbaarheid ten aanzien van de binnenberm/steunberm) of een gedoogplicht indien daarover minnelijk geen overeenstemming kan worden bereikt. Eén en ander wordt in onderstaande alinea nader toegelicht*:

Eigendom:

Om de redenen als in deze paragraaf en in de onderliggende beleidsdocumenten vermeld, dient het waterschap de eigendom, vrij van lasten en rechten, te verwerven van het binnentalud, de kruin, het buitentalud en de beheerstroken op de berm of naastgelegen maaiveld direct langs de taluds (binnendijks 5 meter en buitendijks 4 meter), verder aangeduid als ‘zone A’. Bij het uitblijven van minnelijke overeenstemming daarover is onteigening noodzakelijk. Indien een constructie wordt aangebracht binnendijks, bijvoorbeeld in de vorm van een onder meer damwand, stabiliteits-/pipingscherm, drainagekoffer of kleiinkassing is in een aantal gevallen een bredere zone vereist.

Zakelijk recht:

Voor wat betreft de binnendijkse bermen (incl. afwateringsdrainage) gelegen buiten zone A, kan worden volstaan met het vestigen van een zakelijk recht ten behoeve van het waterschap.

Onteigening van deze gronden is derhalve niet noodzakelijk. Bij het uitblijven van overeenstemming over een zakelijk recht zal worden overgegaan tot oplegging van een gedoogplicht.

* Uitgangspunten en randvoorwaarden voor deze zone-indeling worden ontleend aan de notitie ‘Medegebruik waterkeringen’ en de notitie ‘uitgangspunten t.a.v. bekleding waterkering’ zoals die bij de ontwerpuitgangspunten Primaire Waterkeringen (OPW 2019) zijn vastgesteld.

De dijk en de beheerstrook zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Eigendom van deze beheerstrook is noodzakelijk voor het doelmatig in stand houden, beheren en onderhouden van de dijk, alsmede om de zekerheid te hebben dat de beheerstrook geheel obstakelvrij is en blijft zodat de strook permanent, zowel bij regulier onderhoud als bij calamiteiten, over de volle lengte en breedte toegankelijk blijft voor de nodige vervoermiddelen, materialen en werktuigen. Het vestigen van een zakelijk recht, en bij gebreke van overeenstemming daarover, het opleggen van een gedoogplicht, biedt hiervoor onvoldoende waarborgen. Zo zouden de betreffende rechthebbenden de gronden bijvoorbeeld kunnen afrasteren, hetgeen zou leiden tot een onwenselijke situatie. Om die reden heeft het waterschap als beleid dat zij de beheerstrook in eigendom heeft.

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

De Afdeling bestuursrechtspraak heeft bij herhaling geoordeeld dat dit beleid niet onredelijk is, zo ook in de uitspraak van 1 juni 2022 (202101962/1/R1) ten aanzien van het "Projectplan Gorinchem-Waardenburg" alsmede in de uitspraak van 7 december 2022 (202107033/1/R1) ten aanzien van het projectplan "Dijkversterking Tiel-Waardenburg".

Indien minnelijk geen overeenstemming kan worden bereikt over eigendomsverwerving, is onteigening derhalve noodzakelijk.

Op basis van voornoemde uitgangspunten is een grondverwervingsplan met bijbehorende grondplanteekeningen opgesteld. Op grond daarvan is en wordt minnelijk overleg gevoerd met de betrokken rechthebbenden en zijn aanbiedingen gedaan om de gronden vrij van lasten en rechten in eigendom te verwerven tegen betaling van een volledige schadeloosstelling op grond van de Onteigeningswet. Onderhavig verzoek tot aanwijzing ter onteigening ziet op de gronden die het waterschap tot op heden niet in eigendom heeft kunnen verwerven en waarvan onteigening noodzakelijk is om (tijdig) tot uitvoering van het projectplan en daarmee de dijkversterking te kunnen overgaan.

Ten aanzien van de gronden die *tijdelijk* benodigd zijn voor de uitvoering van de dijkversterking (zoals werkstroken) streeft het waterschap naar minnelijke afspraken daarover met de rechthebbenden. Indien het minnelijk overleg echter niet tot overeenstemming leidt zal het waterschap overgaan tot oplegging van een gedoogplicht op grond van de Waterwet (of een equivalent daarvan onder de nog in werking te treden Omgevingswet).

Bij besluit van het algemeen bestuur van 9 oktober 2023 is de "Nota Eigendommenbeleid 2019" geactualiseerd en neergelegd in de "Nota Eigendommenbeleid 2023". Dat heeft geen wijziging gebracht in de inzichten omtrent de noodzaak tot onteigening van de gronden waarop dit verzoek betrekking heeft.

3. Beschrijving/toelichting werken

3.1. Ontwerputgangspunten

Het Waterschap geeft de voorkeur aan duurzame oplossingen voor dijkversterkingen die betaalbaar zijn. Daarbij hanteert het de volgende ontwerpfilosofie. Dijkversterkingen met grond hebben de voorkeur boven constructies (constructies hebben een eindige levensduur). Binnenwaartse dijkversterking heeft de voorkeur boven buitenwaartse dijkversterking (geen negatieve effecten op ruimte voor de rivier). Wanneer binnenwaartse dijkversterking niet of slecht mogelijk is (bijv. wegens bebouwing), kan overwogen worden buitenwaarts te versterken, mits dit geen onoverkomelijke negatieve gevolgen heeft op ruimte voor de rivier en de natuurbelangen zich hier niet tegen verzetten. Dit vergt afstemming met de rivierbeheerder. Permanente constructies hebben de voorkeur boven tijdelijke constructies (meer kans op menselijk falen bij het aanbrengen van tijdelijke constructies). Daarbij is ook bestuurlijk vastgelegd dat er geen beweegbare keringen worden toegepast.

Het dijktraject NeBe is afgekeurd op hoogte, stabiliteit en piping. Om dit dijktraject weer aan de wettelijke hoogwaterbeschermingseisen te laten voldoen zijn diverse dijkversterkingsmaatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- a versterking met grond: een dergelijk ontwerp heeft over het gehele tracé de voorkeur;
- b pipingmaatregel: het toepassen van een berm of een verticale constructie om piping te voorkomen;
- c stabiliteitsmaatregel, dit betreft veelal constructieve oplossingen met damwanden;

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

d wegwerkzaamheden: het opbreken en opnieuw aanbrengen van de wegverharding.

3.2. Beschrijving/toelichting werk

Hierna volgt een beschrijving van het te realiseren werk binnen de 6 (in hoofdstuk 1 beschreven) deelgebieden van het dijktraject NeBe waarbinnen de ter onteigening aan te wijzen gronden zijn gelegen. Het werk is ingetekend op de bij dit verzoek behorende situatietekeningen en dwarsprofielen.

Zoals vermeld, hoeft het waterschap niet overal, alle gronden tot aan de werkgrens in eigendom te verwerven. In die gevallen kan worden volstaan met afspraken omtrent tijdelijk gebruik of een zakelijk recht, of in het uiterste geval een gedoogplicht bij het uitblijven van overeenstemming.

Deel 1: Dijktraject tussen dijkpaal DD286+20m en dijkpaal DD289+40m

Deel 1 start bij dijkpaal DD286+20m ter hoogte van de Waalbandijk 131 in Dodewaard (Vale Dries) en eindigt bij dijkpaal DD289+40m ter hoogte van de op-/afrit naar Waalbandijk 130 te Dodewaard. Vanaf dijkpaal DD286+20m tot en met DD289+40m wordt de dijk binnenwaarts, richting de polder, versterkt met grond. Het binnentalud wordt verflauwd en er is een stabiliteitsberm van circa 10 meter breed met verticale pipingmaatregel nodig binnen de constructiezone. De berm wordt afgewerkt met een flauw talud ter breedte van circa 20 meter, zodat de berm niet meer een onderscheidend element is in het landschap. De toename van de hoogte van de kruin van dijk bedraagt 0,2-0,4 m. Tussen DT286+40m en DT289+20m is een drainagekoffer nodig welke wordt aangelegd binnen de drainagekoffer zone. Deze zone wordt gedeeltelijk gecombineerd met de binnendijkse beheerstrook. Vanaf dijkpaal DD289+20m tot en met DD294+20m wordt de dijk versterkt met een stabiliteits- / pipingscherm (damwand) in de kruin van de dijk (aan de binnendijkse zijde) binnen de zone aangeduid als constructiezone waarbij het huidige binnentalud wordt teruggeplaatst.

Deel 2: DD309+20m tot en met DD321+60m

Deel 2 start bij dijkpaal DD309+20m ten zuidoosten van de Groenestraat 4 te Dodewaard en eindigt bij dijkpaal DD321+60m ter hoogte van de Waalbandijk 97 te Dodewaard. Vanaf dijkpaal DD307 tot en met DD318 wordt de dijk binnenwaarts, richting de polder, versterkt met grond en een verticaal scherm (pipingvoorziening). De kruin van de dijk blijft even hoog. Het binnentalud wordt verflauwd en er is een berm nodig van 5 tot 8 meter breed + een eindtalud van 2 tot 4 meter breed. Een deel van deze berm, (van DD309 – DD311+40m en DD312+20m – DD315) is geen stabiliteitsberm, maar is noodzakelijk voor de inpassing van een drainagekoffer welke wordt aangelegd binnen de drainagekoffer zone. Deze zone wordt gedeeltelijk gecombineerd met de binnendijkse beheerstrook. Meerdere markante bomen en een bomenrij aan de binnenzijde van de dijk worden geraakt en deze worden gecompenseerd ter plaatse van de groen ontwikkeling zone. Er is geen sprake van toename in de hoogte. Vanaf dijkpaal DD315 tot en met DT045 wordt de dijk inclusief de binnendijkse beheerstrook opnieuw geprofileerd en versterkt met een stabiliteitscherm binnen de zone aangeduid als constructiezone dat ook als pipingscherm dient, daar waar dit nodig is. Het huidige binnentalud wordt teruggeplaatst. Er is sprake van een beperkte (10cm tot 20cm) toename in de hoogte van de kruin van de dijk.

Deel 3: DT046+00m tot en met DT121+80m

Deel 3 start bij dijkpaal DT046+00m ter hoogte van de Waalbandijk 66 te Dodewaard en eindigt bij dijkpaal DT121+80m ten zuiden van de Waalbandijk 25 te Ochten. Vanaf dijkpaal DT046 tot en met DT058 wordt de dijk buitenwaarts, naar de rivier, versterkt met grond. Hierdoor schuift de kruin van de dijk inclusief buitendijkse beheerstrook naar buiten. Het

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

voormalige dijklichaam wordt dusdanig afgegraven zodat een flauw talud met binnendijkse berm ontstaat. De huidige binnenteen blijft daardoor behouden. De afrit bij DT050 schuift mee naar buiten, daarbij wordt de aanwezige extra ruimte naast het wegdek – een brede grasberm wat als reservering voor een toekomstige dijkversterking was aangelegd – gebruikt worden om de grondverwerving te minimaliseren. De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,3-0,7 m. Tussen dijkpaal DT046 en DT061 zal de weg, dijk en buitendijkse beheerstrook in buitendijkse richting verschuiven. Vanaf dijkpaal DT056+30m tot en met DT061+70m wordt de dijk versterkt met een stabiliteitsscherm (damwand) binnen de zone aangeduid als constructiezone dat ook als pipingscherm dient daar waar dit nodig is. De hoogteopgaven worden buitenwaarts opgelost waarbij ook afritten naar het haverterrein opnieuw zullen worden ingericht. De damwand wordt deels in de kruin en deels in de teen geplaatst en er is voldoende ruimte om het binnentalud te verflauwen. De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,0-0,4 m. Tussen dijkpaal DT046 en DT061 zal de weg, dijk en buitendijkse beheerstrook in buitendijkse richting verschuiven.

De keet nabij DT058+80m wordt verplaatst naar een plek elders op het buitendijkse bedrijventerrein. Vanaf dijkpaal DT061+70m tot en met DT066+50m wordt de dijk binnenwaarts, naar de polder, versterkt met grond (steunberm) en een pipingscherm. Het binnentalud wordt verflauwd en tussen DT061+70m en DT067 is er een stabiliteitsberm nodig van 5 meter breed. Tussen DT061+75m en DT067+00m is een berm nodig om een drainagekoffer in te passen. Tussen DT064 en DT066 zal buitenwaarts een oeverbescherming worden aangelegd middels stortsteen. Tussen DT065 en DT067+30m is binnendijks voorzien in een groen ontwikkeling zone waar onder andere in heraanplant bomen wordt voorzien.

Er is geen sprake van toename in de hoogte van de kruin van de dijk.

Vanaf dijkpaal DT063+50m loopt de verharde dijkweg de dijk af, en volgt de dijk zelf de route van een onverhard struinp pad. Op het eerste stuk, tussen dijkpaal DT063+50m en DT066+75m, blijft de kruin van de dijk op zijn huidige plek liggen.

Vanaf dijkpaal DT066+50m tot en met DT070 wordt de dijk in grond buitenwaarts versterkt om de woningen aan de binnenzijde te sparen. Zowel voor de verschuiving/aanleg van de dijk als de buitendijkse beheerstrook is ruimte benodigd. Er is geen stabiliteitsscherm en ook geen pipingscherm nodig. De in de kern van de dijk aanwezige zandscheg wordt verwijderd gezien de buitenwaartse verschuiving. De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,1-0,3 m.

Vanaf dijkpaal DT070 tot en met DT072+50m wordt de dijk in grond zowel buitenwaarts als binnenwaarts versterkt om de impact aan de binnenzijde te beperken en om landschappelijk met een vloeiende kruin aan te sluiten bij de aangrenzende dijksecties. Zowel binnendijks als buitendijks is ruimte benodigd voor de taluds en binnen- en buitendijkse beheerstroken. De nieuwe binnendijkse berm krijgt een breedte van 10 m exclusief een eindtalud van circa 3 m. De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,0-0,4 m. De stenen schuur ter plaatse van DT070+65m dient te worden gesloopt.

Vanaf dijkpaal DT072+50m tot en met DT074+50m wordt de dijk versterkt met een stabiliteitsscherm in de kruin dat ook als pipingscherm dient om zowel het huis buiten- als binnendijks te besparen. Er is geen sprake van toename in de hoogte. Tussen dijkpaal DT066+75m tot DT072+75m zal de weg in buitendijkse richting verschuiven. Hiervoor is zowel voor het buitendijkse talud als de buitendijkse beheerstrook ruimte benodigd.

Vanaf dijkpaal DT074+50m tot en met DT085 wordt de dijk versterkt door de kruin buitenwaarts te verhogen tot een maatgevend overslaggebied van 0,1 l/s/m. De toename van de hoogte bedraagt 0,7-1,0 m. Tussen dijkpaal DT074+50m tot DT086 zal de weg in buitendijkse richting een klein beetje verschuiven. Tevens is hierdoor buitendijks ruimte benodigd voor de buitendijkse beheerstrook.

Vanaf dijkpaal DT085 tot en met DT095+50m wordt de dijk buitenwaarts versterkt waarbij het buitentalud met buitendijkse beheerstrook een grasbekleding krijgt. Er is binnendijks ter plaatse van

Ontheingingsstuk A: De zakelijke beschrijving.

het voormalige dijklichaam een berm van 5 tot 7 meter nodig en de aanwezige zandscheg wordt verwijderd. Door de talud verflauwing en verschuiving naar buiten is voor het verwijderen van de zandscheg gekozen. De toename van de hoogte bedraagt 0,2-0,5 m. Tussen dijkpaal DT074+50m tot DT095+50m zal de weg in buitendijkse richting verschuiven, waarbij de verschuiving tussen DT074+50m tot DT086 sprake is van een kleine verschuiving.

Vanaf dijkpaal DT095+50m tot en met DT101 wordt de dijk versterkt door de kruin buitenwaarts te verhogen tot een maatgevend overslaggebied van 0,1 l/s/m. Voor zowel het talud als de buitendijkse beheerstrook is ruimte benodigd. Verder is er een verticale pipingmaatregel nodig. De toename van de hoogte bedraagt 0,4-0,8 m. Tussen dijkpaal DT095+50m tot DT100+50m zal de weg in buitendijkse richting een klein beetje verschuiven. Tussen DT096 en DT098+30m zal buitendijks een oeverbescherming worden aangelegd middels stortsteen. In verband met regulier onderhoud pakken we de aanleg van de stortsteen ook buiten het werkterrein op.

Vanaf dijkpaal DT101 tot en met DT121 wordt de dijk versterkt met een stabiliteitsscherm (damwand). Tussen DT105+50m en DT108 wordt het buitentalud en beheerstrook van nieuwe grasbekleding voorzien.

Voor een overgroot deel wordt de damwand in de kruin geplaatst, maar waar mogelijk in de teen. De hoogteopgaven worden veelal binnenwaarts opgelost, maar waar nodig vanwege inpassing van woningen aan de dijk buitenwaarts: zoals bij de Batterij (Waalbandijk 61, 63 en 65) en de kop van Ochten (Tussen DT113+25m en DT119). Het binnentalud wordt verflauwd daar waar een constructie in de teen wordt geplaatst. Het buitentalud zal tussen DT112 en DT118 1:2,5 worden (in plaats van standaard 1:3) en het verhoogde wandelpad wordt vervangen voor een wandelpad aan de teen van de dijk. De toename van de hoogte bedraagt 0,4-0,7 m. Tussen dijkpaal DT106+20m tot DT108 zal de weg in buitendijkse richting verschuiven en tussen DT108 en DT 111+85m wordt de weg iets verbreed in binnendijkse richting. Vanaf DT111+85m tot DT119 vindt een kleine verbreding van de weg in buitendijkse richting plaats.

Vanaf dijkpaal DT121 tot en met DT130 wordt de dijk met beheerstrook buitenwaarts, naar de rivier toe, versterkt. Er komt een stabiliteitsscherm (damwand) in de teen van de dijk, het binnentalud wordt flauwer en de dijk wordt verhoogd waardoor de kruin van de dijk richting de rivier opschuift. De toename van de hoogte bedraagt 0,4-0,7 m. Tussen dijkpaal DT121 tot DT145 zal de weg in buitendijkse richting verschuiven.

Deel 4: DT140+90m tot en met DT144+70m

Deel 4 start bij dijkpaal DT0140+90m ter hoogte van de voormalige basisschool Isandra aan de J.R. Zeemanstraat 10 te IJzendoorn en eindigt bij dijkpaal DT144+70m ten zuiden van de P.C. Boogaerdstraat 1/ten zuidwesten van de Roskam 2 beiden te IJzendoorn.

Vanaf dijkpaal DT140+90m tot en met DT144+70m wordt de dijk buitenwaarts, naar de rivier, versterkt. Het binnentalud wordt flauwer en er is een stabiliteitsberm nodig waardoor de kruin inclusief talud en beheerstrook naar buiten schuift. De berm is echter zo laag dat deze niet of nauwelijks boven maaiveld uitkomt. Daar waar de berm boven maaiveld uit komt, wordt de berm afgewerkt met een flauw bermtalud zodat de berm niet meer een onderscheidend element is in het landschap. De toename van de hoogte bedraagt 0,5-0,8 m.

Tussen DT144 en DT144+70m is binnendijks voorzien in een drainagekoffer. Tussen DT142+70m en DT144+70m is een pipingscherm nodig welke geprojecteerd is in de constructiezone.

De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,4-0,6 m.

Deel 5: DT160+60m tot en met DT165+40m

Deel 5 start bij dijkpaal DT160+60m ten noorden van de Heersweg te Echteld en eindigt bij dijkpaal DT165+40m ten zuidwesten van Waalbandijk 4 te Echteld.

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

Vanaf dijkpaal DT160+60m tot en met DT165+40m wordt de dijk binnenwaarts, richting de polder, versterkt. Het binnentalud wordt flauwer en er is een stabiliteitsberm van 13,5 tot 18,5 meter breed (bovenkant berm) nodig. Daarmee worden de bestaande bermen groter. Bij DT164 en DT165 gaat de dijk en beheerstrook lokaal naar buiten om de recent gebouwde woning aan de Waalbandijk 4 te Echteld te behouden. De toename van de hoogte van de kruin van de dijk bedraagt 0,5-0,8 m. Tussen DT160+60m en DT163 vindt een kleine verbreding plaats in binnendijkse richting en tussen DT163 en DT165+40m verschuift de weg, dijktaalud en beheerstrook iets in buitendijkse richting. Tussen DT160+60m en DT164 is een drainagekoffer noodzakelijk.

Deel 6: DT170+70m tot en met DT198+00m

Deel 6 start bij dijkpaal DT170+70m ten westen van de Provincialeweg N323 te Echteld en eindigt bij dijkpaal DT198+00m ten zuidwesten van Den Akker 3 te Echteld.

Tussen DT170+70m en DT185 is drainagekoffer nodig.

Tussen DT170+70m en DT173+40m verschuift de weg iets in binnendijkse richting en tussen DT173+40m tot DT197+65m verschuift de weg, dijktaalud en beheerstrook in buitendijkse richting.

Tussen DT175 en DT188+80m wordt de watergang, buitendijks in de uiterwaard, verbreed en deels verlegd richting de rivier. Nabij DT188+70m zal de watergang eindigen in een te vergroten strang/poel. Vanaf dijkpaal DT170+70m tot DT173+50m wordt de dijk binnenwaarts versterkt. In de teen van de dijk is een drainagekoffer voorzien alsmede een binnendijkse berm van circa 20 meter breed inclusief het eindtalud.

Vanaf dijkpaal DT173+50m tot en met DT198 wordt de dijk buitenwaarts, richting de rivier, versterkt door de huidige berm te verbreden, het binnentalud te verflauwen en de kruin inclusief de op de kruin aanwezige weg op te schuiven waardoor buitendijks ruimte benodigd is voor de dijk en beheerstrook.

Tussen DT191 en DT194+10m is een binnendijkse drainagekoffer noodzakelijk.

Tussen DT195+50m tot en met DT198 is een verticaal pipingscherm nodig.

4. Werkterreinen

De totale werkruimte (ruimte waarbinnen werkzaamheden plaatsvinden) bestaat uit het ruimtebeslag van de huidige dijk, de nieuwe (delen van de) dijk, overslaglocaties, depots en werkstroken. Het waterschap streeft ernaar voor het tijdelijk gebruik van gronden die niet permanent nodig zijn en die niet in eigendom verworven hoeven worden afspraken te maken over het gebruik met de betreffende rechthebbende. Indien daarover minnelijk geen afspraken kunnen worden gemaakt, zal worden overgegaan tot oplegging van een gedoogplicht als bedoeld in artikel 5.24 Waterwet (althans het equivalent daarvan onder de nog in werking te treden Omgevingswet). Deze gronden hoeven derhalve niet ter onteigening te worden aangewezen en zijn niet in dit onteigeningsplan begrepen. Op de dwarsprofielen zijn ook de grenzen van het werkterrein inzichtelijk.

5. Geluidhinder en luchtkwaliteit

5.1. Geluidhinder

Aanlegfase

Het Bouwbesluit 2012 bevat grenswaarden voor geluidsniveaus ten gevolge van bouw- en sloopwerkzaamheden in relatie tot het aantal dagen dat deze niveaus optreden. Er wordt gewerkt binnen het regime van het Bouwbesluit 2012, wat betekent dat akoestisch relevante activiteiten plaatsvinden tussen 7.00 uur en 19.00 uur.

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

Gezien de aard van de werkzaamheden en het daarvoor benodigde materieel, alsmede de veelal kleine afstand tussen de geluidsgevoelige gebouwen en de werklocaties, zal het praktisch onhaalbaar zijn de geluidsniveaus wezenlijk te reduceren door het treffen van geluidsreducerende maatregelen. Gezien het feit dat constructies soms op korte afstand van de woningen worden aangelegd, dient de aannemer de uitvoeringswijze zodanig af te stemmen dat geluidhinder voor omwonenden beperkt blijft.

Dit is mogelijk door bijvoorbeeld te kiezen voor ander materiaal of voor een andere uitvoeringsmethode. Geluidhinder tijdens de uitvoering is echter op voorhand niet uit te sluiten.

Ten behoeve van de onderbouwing van de effecten voor geluid in het MER is een akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de dijkversterking Neder-Betuwe. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in het MER-rapport.

Gebruiksfase

Het gebruik van de versterkte Waalbandijk wijkt niet af van het gebruik in de huidige situatie. In die zin worden er ook geen wijzigingen aan de dijkweg aangebracht die de verkeersintensiteiten laten toenemen. Dit betekent dat er geen sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder. Dit betekent dat ook geen akoestisch onderzoek hoeft te worden uitgevoerd.

Omdat bij de omgeving de vrees voor geluidhinder aanwezig was door het toepassen van een grasbetontegel in het wegprofiel, heeft er wel onderzoek plaatsgevonden. Dit akoestisch onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat wordt voldaan aan de normen uit het wettelijk kader van de Wet geluidhinder en er geen geluidbeperkende maatregelen behoeven te worden getroffen:

- * Het overgrote deel van de geluidgevoelige bestemmingen langs de dijk heeft na de dijkversterking een geluidbelasting die 48 dB of lager;
- * Voor de geluidgevoelige bestemmingen met een geluidbelasting die na de dijkversterking hoger is dan 48 dB is geen sprake van een toename van 1,50 dB of meer ten opzichte van de huidige situatie;
- * Er is daarom geen aanleiding om geluidbeperkende maatregelen te onderzoeken.

Effect op totaal aantal geluidgehinderden

Uit het onderzoek is gebleken dat de dijkversterking leidt tot een geringe afname van het aantal geluidgehinderden in het onderzoeksgebied. De belangrijkste oorzaken zijn gelegen in de verlaging van de snelheid bij enkele kernen en de verschuiving van de weg in de richting van de rivier.

Hinder door stroken

Uitgangspunt van het ontwerp voor de dijkversterking is dat aan weerszijden van de dijk uit het oogpunt van veiligheid stroken worden aangelegd. Aan de rivierzijde is dat een strook van gebezemd beton en aan de landzijde een strook van grasbetontegels. De bijdrage van deze stroken aan de gemiddelde geluidbelasting is gering, maar tijdens een passage met twee tegenliggers zal er extra geluidhinder optreden. Dit wordt met name veroorzaakt door de kortdurende verandering van het geluid als de wielen over de strook rijden.

Aangezien de toepassing van de grasbetontegels vanuit het oogpunt van waterveiligheid wordt vereist vanuit het waterschap en vanwege verkeersveiligheid vanuit de gemeente, is het onvermijdelijk dat op willekeurige plaatsen en momenten enige tijd hinder ontstaat door voertuigen die over deze tegels rijden. In overleg met de omgeving is gekozen voor een (vlakke) grasbetontegel met een geringe geluidbelasting

5.2. Luchtkwaliteit

In de op 3 november 2022 ter inzage gelegde ontwerpvergunning Wet natuurbescherming voor gebiedsbescherming is uitgegaan van de bouwvrijstelling voor stikstofdepositie tijdens aanleg die toen gold vanuit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (op 1 juli 2022 van kracht). Deze bouwvrijstelling hield in dat voor de tijdelijke stikstofuitstoot die tijdens de bouw ontstond geen vergunning nodig was. De aanlegfase was niet meegenomen in de AERIUS-berekeningen.

Op 2 november 2022 is door een uitspraak van de Raad van State duidelijk geworden dat de bouwvrijstelling niet meer toegepast mag worden. Omdat op voorhand duidelijk is dat er tijdens de aanlegfase sprake zal zijn van enige, tijdelijke stikstofdepositie, is een aanvullende Passende beoordeling opgesteld, en is de ontwerpvergunning Wet natuurbescherming voor gebiedsbescherming gewijzigd.

Daarbij zijn de nieuwe AERIUS-berekeningen uitgevoerd in de laatste versie van het rekenprogramma, AERIUS Calculator (26 januari 2023). Het betreft de berekening van de stikstofdeposito in de aanlegfase. Omdat het gebruik van de versterkte Waalbandijk niet afwijkt van het gebruik in de huidige situatie, is er geen sprake van een depositieverandering in de gebruiksfase.

Uit het stikstofdepositie-onderzoek blijkt dat, als gevolg van de realisatie dijkversterking Neder-Betuwe, er sprake is van een tijdelijke toename in stikstofdepositiebijdrage op de omliggende Natura 2000-gebieden. Daarom wordt gebruik gemaakt van externe saldering. Hiervoor is door het Waterschap een deel van de rechten van een veehouderij aangekocht welke worden ingezet voor de dijkversterking. Er is hiermee voldoende zekerheid verkregen dat het project geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken Natura 2000-gebieden. De aan de orde zijnde negatieve effecten van dit project zijn niet van dien aard dat deze op grond van artikel 2.4 Wet natuurbescherming nader moeten worden gereguleerd.

Het gewijzigd ontwerpbesluit voor betreffende vergunning heeft het bevoegd gezag (Provincie Gelderland) vanaf 29 juni 2023 gedurende zes weken ter inzage gelegd. Er zijn geen zienswijzen ingekomen als reactie op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit. Op 22 september 2023 is de vergunning Wet natuurbescherming voor gebiedsbescherming definitief verleend.

6. Kabels en leidingen

Om de dijkversterking te kunnen realiseren en de veiligheid van de dijk te kunnen waarborgen, dienen op veel plaatsen kabels en leidingen te worden aangepast en verlegd naar een ander tracé. Aangezien de verlegging van deze kabels en leidingen noodzakelijk is ten behoeve van de dijkversterking en daarvan een rechtstreeks gevolg is, zijn de verleggingsplannen neergelegd in het projectplan en maken daarvan onderdeel uit. Het verleggen gebeurt als onderdeel van (en tijdens) het dijkversterkingsproject.

Langsliggende en kruisende leidingen en labels worden tijdens de uitvoering aangepast als opgave vanuit het uitvoeringscontract of door opdrachtnemers van nutsbedrijven. De planning en uitvoering is erop gericht dat deze werkzaamheden vlak voor of parallel aan de dijkversterking kunnen worden uitgevoerd. Voor situaties met werkstroken die kruisen met kabels/leidingen kunnen beschermende maatregelen nodig zijn (overkluizingen of afschermen met schotten). Nadere afstemming van ontwerp en uitvoering op de scope van de verlegging moet nog plaatsvinden.

Vervallen zakelijke rechten

De vervallen zakelijke rechten zullen, waar nodig, opnieuw worden gevestigd voor rekening van het waterschap.

7. Verkeersmaatregelen en ontsluiting percelen

De bereikbaarheid van woningen en bedrijven blijft gewaarborgd tijdens de uitvoering. Waar nodig worden tijdelijke omleidingsroutes ingesteld. Hierbij vindt nauwe afstemming plaats met de gemeente Neder-Betuwe, zonodig buurgemeenten en de wegbeheerder van Waterschap Rivierenland. De toegankelijkheid voor het verkeer blijft in de situatie na de dijkversterking ongewijzigd.

Bewoners, fietsers en wandelaars en het doorgaand verkeer zullen verkeershinder ondervinden tijdens de aanleg van de dijkversterking. De verkeersveiligheid voor de weggebruikers en omgeving wordt te allen tijde gewaarborgd, ook met het oog op transporten (vrachtverkeer) naar en van de werklocatie. De weg op de Waalbandijk zal per dijkvak enkele maanden worden afgesloten.

Overige verkeersmaatregelen aan de inrichting van de weg vanuit Gastvrije Waaldijk, zoals de toepassing van verkeersdrempels en wijziging van maximale snelheden, zijn geen onderdeel van dit project. Hiertoe worden afzonderlijke besluiten genomen door de gemeente Neder-Betuwe als (juridisch) wegbeheerder, waaronder ook verkeersbesluit(en).

8. Waterhuishoudkundige maatregelen

Er zijn drie locaties waar de dijk dicht bij het zomerbed ligt, in de omgeving van Wely en Ochten en tussen Ochten en Dodewaard in. Doordat de dijk hier dicht bij het zomerbed ligt, is er op deze locaties minder ruimte voor de afvoer van het water van de rivier dan op plekken waar de dijk verder van het zomerbed af ligt. Deze drie locaties zijn door deze beperkte ruimte het meest gevoelig voor rivierkundige effecten.

De berekende effecten in de uiterwaarden zijn zeer beperkt, in de vaargeul is bij lagere afvoeren helemaal geen effect te verwachten. Dit maakt dat er geen negatieve effecten op stroomsnelheid en daarmee op sedimentatie en erosie zijn. Het effect is als neutraal beoordeeld. De stromingsrichting wordt nauwelijks beïnvloedt, waardoor er geen effect op de stroomrichting richting het zomerbed wordt verwacht. De beoordeling van dwarsstroming is daarmee ook neutraal.

Ten aanzien van de grondwaterstand geldt het volgende:

De Waal heeft een zeer sterke invloed op de werking van het watersysteem direct rondom de rivier. Uit het model blijkt dat de rivier aan de oostzijde gemiddeld een drainerende werking heeft en dat de rivier aan de westzijde een infiltrerende werking heeft. Dit heeft een lokaal effect op de grondwaterstand en kwel.

Door een deel van de dijk aan de binnenkant (landzijde) te versterken met grond, wordt het maaiveld ter plaatse hoger. Tijdens hoogwater kan de grondwaterstand op die plekken dus ook verder stijgen dan in de huidige situatie, voordat het aan het maaiveld komt. De grond die wordt gebruikt voor de versterking is matig of slecht waterdoorlatend waardoor de grondwaterstand tijdens hoogwater minder snel omhoog komt. Hierdoor is er per saldo minder kans op 'natte voeten' of schade door een te ondiepe grondwaterstand. Wel kan er tijdens hoogwater lokaal waterlast ontstaan vanaf het punt waar de dijkversterking eindigt (de nieuwe 'binnenteen' van de dijk), net als de binnenteen in de huidige situatie.

Een deel van de dijk wordt buitenwaarts versterkt met grond. Het maaiveld wordt door de versterking ter plaatse van de dijk hoger, hierdoor is er meer weerstand tegen infiltratie van water tijdens hoogwater. Omdat het een smalle zone langs de dijk betreft is het effect op grondwater (zowel

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

grondwaterstanden als kwel) verwaarloosbaar. De buitenwaartse versterking van de dijk vraagt beperkte aanpassingen van oppervlaktewater buitendijks. De geohydrologische effecten hiervan zijn lokaal en verwaarloosbaar in grootte.

De dijkversterking raakt op een plek een A-watrgang in de uiterwaarden bij Ooij, doordat hier buitenwaarts versterkt gaat worden. De watrgang moet worden verplaatst en opnieuw worden ingepast over circa 1,0 á 1,3 kilometer.

Ten aanzien van langsconstructies geldt het volgende:

Langsconstructies zorgen voor een stabielere dijk en houden ter plaatse de grondwaterstroming tegen. Of dit effect buiten de dijk merkbaar is hangt af van de diepte van de damwand en de bodemopbouw. Grondwater verplaatst zich vooral in goed doorlatende zandlagen (watervoerende pakketten), in dit geval is alleen het bovenste watervoerend pakket van belang. Een damwand heeft pas significant effect (meer dan enkele centimeters) als deze een watervoerend pakket voor meer dan de helft afsluit. Bij de langsconstructies is dit mogelijk op een vijftal korte trajecten het geval, waar een tussenzandlaag aanwezig is van beperkte dikte. Hier kan lokaal, in een strook naast de damwand, vernatting optreden doordat grondwater minder goed weg kan stromen als gevolg van de barrièrewerking van de damwand in de dijk. Op deze locaties worden peilbuizen geplaatst voorafgaand aan de dijkversterking om de grondwaterstanden te kunnen monitoren en indien nodig lokale drainagematregelen uit te voeren.

9. Compensatie/inpassing

De dijkversterking heeft geen invloed op de geschiktheid van de uiterwaarden en daarmee niet op de draagkracht van het Natura 2000-gebied voor vogelsoorten van moerasgebieden, open water met begroeiing en vochtige struwelen en ruimte. Wel is er als gevolg van de dijkversterking sprake van een permanent ruimtebeslag op grasland in de uiterwaarden, wat mogelijk deel uitmaakt van het leefgebied van de Kwartelkoning en de Porseleinhoen.

Voor elk van de relevante effecttypen is beoordeeld welke habitatrictlijnsoorten, vogelrichtlijnsoorten en habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling mogelijk (significant) negatieve effecten ondervinden van het project. Voor de soorten waarvoor geen negatief effect wordt verwacht is dit al beschreven in paragraaf 5.2.1., zie hiervoor de bijlage Ontwerpbesluit Verlenen vergunning d.d. 23 juni 2023 (Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming).

De samenvattende tabel 4.2 uit het rapport Natuurtoetsing Dijkversterking Neder Betuwe geeft aan welke effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. In paragraaf 4.3 van dit rapport zijn de potentiële effecten aangegeven. In paragraaf 4.4 tot en met 4.9 zijn de effecten per soortgroep beoordeeld en is een onderbouwing gegeven van de toetsingsmethodiek met de gehanteerde uitgangspunten.

Bij aanpassingen in het huidige talud worden natuurwaarden die in de huidige situatie op het bestaande talud aanwezig zijn, ter plaatse hersteld of verbeterd.

Op sommige locaties kunnen de huidige natuurwaarden niet ter plaatse worden hersteld, het betreft:

- een strook van binnendijks bosje tussen Dodewaard en Wolferen (dijkpaal 307-310);
- oever strang (dijkpaal 189-193);
- het naar buiten verschuiven van de kruin op diverse trajecten. Smalle stroken grasland verspreid langs het tracé.

De bosstrook zal worden gecompenseerd nabij De Snor door ontwikkeling van een nieuw bos (groen ontwikkeling zone).

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

Er vindt een kwaliteitsverbetering plaats ten oosten van de bestaande strang bij Ooij door het graven van een extra poel nabij DT189 die alleen bij hoogwater met de rest van het watersysteem verbonden is.

Voor het grasland wordt een kwaliteitsverbetering van in totaal 28 ha gerealiseerd op de toekomstige dijktafsluiting.

In Hoofdstuk 6.2.2. van het projectplan wordt per soort beschreven welke maatregelen genomen kunnen worden om optredende effecten te beperken.

10. Te verwijderen opstallen

De dijkversterking is dusdanig ontworpen dat er geen woningen verwijderd hoeven te worden.

Wel worden er een schuur en een tuinhuis geraakt. De oude stenen schuur staat ten westen van de Waalbandijk 4 te Dodewaard in deel 3 nabij DT70+60m.

Vergoeding aan de betreffende perceelseigenaren wordt/is gedaan op basis van volledige schadeloosstelling.

In De Snor wordt op een bedrijventerrein een keet geraakt in deel 3 nabij DT058+80m, die verplaatst zal worden naar een plek elders op het terrein.

11. Planologie

Onderhavig verzoek tot aanwijzing ter onteigening van de in het onteigeningsplan opgenomen gronden strekt ter uitvoering van de verbetering van de dijk in het dijktraject Neder-Betuwe. In dat kader is, als voormeld, een projectplan in de zin van art. 5.4 jo. 5.14 Waterwet vastgesteld. Op dat projectplan Waterwet is de gecoördineerde projectprocedure van toepassing. Alle benodigde ontwerpbesluiten en de project MER zijn, gedurende de periode van 3 november 2022 tot en met 14 december 2022 gelijktijdig gepubliceerd en ter inzage zijn gelegd. De ontwerpvergunning voor de Wet natuurbescherming – gebiedsbescherming heeft ter inzage gelegen van 13 juni tot en met 10 augustus 2023.

Het algemeen bestuur van het waterschap heeft het projectplan op 24 februari 2023 vastgesteld.

Een aantal van de 29 zienswijzen is bij de provincie als coördinerende instantie echter na die datum naar voren gekomen. Dit heeft ertoe geleid dat het proces voor vaststelling van het projectplan en de Nota van Antwoord zienswijzen opnieuw heeft plaatsgevonden. Op 9 oktober 2023 is door het algemeen bestuur van het waterschap het projectplan opnieuw vastgesteld waarbij de later naar voren gekomen zienswijzen niet tot planaanpassingen hebben geleid.

Op 10 oktober 2023 is door het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland, het projectplan goedgekeurd. De stukken hebben van 19 oktober tot en met 29 november 2023 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon beroep worden ingesteld door belanghebbenden.

In totaal zijn 6 beroepen ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bestemmingsplannen

Om te beoordelen in hoeverre het project passend is binnen de geldende bestemmingsplannen heeft een bestemmingsplantoets plaatsgevonden, waarbij de 10 dijkvakken (bestaande uit 31 secties) beoordeeld zijn. Het gaat hierbij om de onderstaande bestemmingsplannen:

- Tiel Oost (vastgesteld 2013-10-16)

Onteigeningsstuk A: De zakelijke beschrijving.

- Buitengebied Dodewaard en Echteld (onherroepelijk 2013-05-30)
- Hogeveldeweg nabij 1 Echteld (vastgesteld 2017-03-09)
- Kernen Neder-Betuwe (vastgesteld 2020-05-14)
- Bedrijventerreinen (vastgesteld 2013-06-27)
- Witte vlekken (vastgesteld 2013-09-12)
- Bedrijfsterrein IJzendoorn (vastgesteld 2016-07-07)
- Dodewaard, Kalkestraat 91 (vastgesteld 2021-07-08)
- Inpassingsplan Waalwaard - Dodewaard (vastgesteld 2012-09-25)

Het plangebied valt voor het grootste deel binnen bestemmingsplan Buitengebied Dodewaard en Echteld.

In algemene zin kan worden opgemerkt dat het hier gaat om een project waarvoor in het kader van de Waterwet een projectplan wordt opgesteld. In artikel 5.10 van de Waterwet is aangegeven dat als een bestemmingsplan een omgevingsvergunning eist voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden, deze vergunning niet vereist is als de werken en werkzaamheden onderdeel uitmaken van een vastgesteld projectplan. Dit gaat bijvoorbeeld om het aanleggen van tijdelijke werkstroken.

De bestemmingsplantoets laat zien dat het ruimtebeslag van de nieuwe dijk niet binnen alle vigerende bestemmingen past. Daarom is in overleg met de gemeente Tiel en Neder-Betuwe en de ambtelijke werkgroep bevoegde gezagen afgesproken om een omgevingsvergunning handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening gecoördineerd met het projectplan in procedure te brengen. Op deze manier wordt met een buitenplanse procedure van het bestemmingsplan afgeweken. Deze omgevingsvergunning is inmiddels door de gemeente verleend.

12. Gemeenten

De ter onteigening aan te wijzen gronden zijn gelegen in de gemeente Neder-Betuwe.

13. Tenaamstelling onteigening

De onteigening ten algemene nutte op grond van titel II van de onteigeningswet jo. artikel 5.14 lid 1 Waterwet zal geschieden ten name van Waterschap Rivierenland. De werken worden ook door en in opdracht van het waterschap uitgevoerd.

14. Overgangsrecht Invoeringswet Omgevingswet

Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Invoeringswet Omgevingswet in werking getreden. In het kader van dit onteigeningsverzoek is er sprake van een nog niet onherroepelijk projectplan, in de zin van artikel 5.4 van de Waterwet, waarop paragraaf 5.2 van de Waterwet van toepassing is. In het geval van een niet onherroepelijk projectplan is in artikel 4.64 lid 2 Omgevingswet bepaald dat het oude recht van toepassing blijft, indien het ontwerpprojectplan ter inzage is gelegd vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daar is in dit geval sprake van en daarom blijft het oude recht op dit verzoek, ook na de inwerkingtreding van de (Invoeringswet) Omgevingswet, van toepassing.